

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Кафедра спеціальної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор із науково-педагогічної роботи

Михальченко Н. В.

«28» серпня 2024 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СПЕЦІАЛЬНІЙ
ПЕДАГОГІЦІ**

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта

016.01 Логопедія. Спеціальна психологія

Освітня програма: Логопедія. Спеціальна психологія

2024 - 2025 навчальний рік

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Стельмах Н. В., доцент кафедри спеціальної освіти.

РЕЦЕНЗЕНТ: доктор філософії в галузі соціальних та поведінкових наук, доцент, доцент кафедри психології Чорноморського національного університету ім. Петра Могили Астремська І.В.

Програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної освіти

Протокол від «26» серпня 2024 року № 1

В. о. завідувача кафедри спеціальної освіти (Світлана КАРСКАНОВА)

Програму погоджено з гарантом ОП (Вікторія КИСЛИЧЕНКО)

Програму погоджено навчально-методичною комісією філологічного факультету

Протокол від «27» серпня 2024 року № 12

Голова навчально-методичної комісії (Ольга ДЕМ'ЯНЕНКО)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від «28» серпня 2024 року № 11

Голова навчально-методичної комісії (Наталія МИХАЛЬЧЕНКО)

Анотація. «Організація наукових досліджень у спеціальній педагогіці» є однією з наукових дисциплін, які впливають на компетентність майбутнього педагога і психолога. Курс має сформувати адекватне ставлення майбутніх спеціалістів до осіб з вадами психофізичного розвитку; забезпечити їхню готовність професійно здійснювати правильний психолого-педагогічний супровід дітей, що потребують корекції психофізичного розвитку, з метою їх інтеграції в сучасну систему соціальних стосунків. Зміст та структура курсу базуються на анатомо-фізіологічних дисциплінах, загальній та віковій психології, реалізують зв'язки з дисциплінами загального педагогічного циклу.

Ключові слова: наука, методика, проект, дослідження, методологія, наукові знання і т.д.

Abstract. Organization of scientific research in special pedagogy" is one of the scientific disciplines that affect the competence of future teachers and psychologists. The course should form an adequate attitude of future specialists to people with mental and physical disabilities; to ensure their readiness to professionally carry out the correct psychological and pedagogical support of children in need of correction of psychophysical development, in order to integrate them into the modern system of social relations. The content and structure of the course are based on anatomical and physiological disciplines, general and age psychology, implement links with disciplines of the general pedagogical cycle

Keywords: science, methodology, project, research, methodology, scientific knowledge, etc.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Організація наукових досліджень у спеціальній педагогіці» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 016 Спеціальна освіта за освітньо-професійною програмою Логопедія. Спеціальна психологія.

Міждисциплінарні зв'язки: спеціальна педагогіка, психодіагностика та технології проведення психологічних тренінгів, логопсихологія, інформаційні технології корекційного навчання, педагогічна деонтологія, риторика, культура мовлення корекційного педагога, спеціальна, порівняльна психологія, університетські студії

1. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1.1. **Мета:** ґрунтовне вивчення студентами теоретико-методологічних основ наукового дослідження, ознайомлення з процесом наукового пізнання і творчості, оволодіння комплексною методикою самостійного наукового дослідження в галузі спеціальної педагогіки загалом та логопедії, зокрема.

1.2. Завдання :

– ознайомлення студентів з теоретико-методологічними засадами сучасної педагогічної науки, її понятійно-термінологічним апаратом, особливостями процесу наукового пізнання, основними методами та засобами наукового дослідження, вимогами до оприлюднення, оформлення та апробації результатів наукового дослідження;

– опанування студентами теоретичного і методичного матеріалу та закріплення його на практичних і семінарських заняттях, формуванні умінь і навичок самостійного наукового дослідження;

– відпрацювання умінь і навичок щодо складання програми дослідження, підбору інформаційних джерел, вибору методики і методів наукового дослідження, узагальнення результатів та оформлення матеріалів дослідження, публікації та апробації основних положень самостійної науково-дослідної роботи студентів;

– закріплення набутих знань, умінь і навичок щодо методики дослідження, узагальнення результатів обстежень, написання рефератів, звітів НДР, оформлення наукових упродовжень..

Програмні результати навчання:

ПРН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

ПРН4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

ПРН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

ПРН9. Мати навички комплектування та організації діяльності спеціальних закладів освіти, спеціальних груп у закладах дошкільної освіти, спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти тощо.

ПРН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

ПРН11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

ПРН13. Володіти методиками сприяння соціальної адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

ПРН14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і 7 суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)

II. Фахові:

ФК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

ФК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

ФК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

ФК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

ФК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

ФК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.

ФК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

ФК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

ФК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Наука як форма суспільної свідомості.

Тема 2. Сутність наукового пізнання.

Тема 3. Організація праці студентів під час проведення наукового дослідження

Тема 4. Понятійно-термінологічний апарат наукового пізнання

Тема 5. Методологія та методи наукових досліджень у спеціальній педагогіці.

Тема 6. Наукова організація дослідного процесу в спеціальній педагогіці

Тема 7. Особливості роботи з бібліографічною інформацією.

Тема 8. Сутність науково-педагогічного дослідження

Тема 9. Особливості науково-педагогічного дослідження

Тема 10. Етика педагогічного дослідження

Тема 11. Принципи та правила наукового етикету

Тема 12. Види науково-педагогічних робіт

2. Рекомендована література

Базова

1. Аносов І. П., Елькін М. В., Головкова М. М., Коробченко А. А. Основи науково-педагогічних досліджень: навчальний посібник. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2015. 218 с.

2. Елькін М. В. Формування професійної компетентності вчителя. Х.: Вид. група «Основа», 2013. 112 с

3. Елькін М. В., Максимов О. С., Левада О. М. Методичні рекомендації до написання, оформлення і захисту магістерської роботи. Мелітополь: МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2012. 36 с.

4. Зязюн І. А. Педагогічне наукове дослідження у контексті цілісного підходу. Порівняльна професійна педагогіка. 2011. № 1. С. 19-30.

5. Конверського А. Є. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с

6. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. для вищ. навч. закл. К.: Кондор, 2009. 205 с.

7. Лаппо В. В. Основи педагогічних досліджень: Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 284 с.

8. Пехота О. М. Основи педагогічних досліджень: навч. посіб. 2-е вид., переробл і доповн. К.: Знання, 2013. 287 с

9. Цюра С. Особливості методології порівняльних досліджень. Порівняльно-педагогічні студії. 2013. № 2–3. С. 7–13.

Допоміжна

1. Бондаренко В. Д. Довідник здобувача наукового ступеня: зб. нормат. док. та інформ. матеріалів з питань атестації наук. кадрів вищої кваліфікації. 5-е вид., випр. та допов. К. : Ред. «Бюл. Вищ. атестац. коміс. України»: Толока, 2011. 55 с.

2. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.osvita.org.ua/pravo/law_05/

3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1977-12>

4. Колесников О. В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 144 с.

5. Лузан, П. Г. Основи науково-педагогічних досліджень. Каб. Міністрів України, Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. К.: НАКККіМ, 2010. 270 с

6. Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів: [нормат. док.]. К. : Толока, 2011. 25 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://moodle.mnu.mk.ua/course/category.php?id=121>
2. Теслюк В.М., Лузан П.Г.,Шовкун, Л.М. (2010) Основи педагогічної майстерності: навчальний посібник. <http://elibrary.nubip.edu.ua/4726/>
3. Електронний курс «Основи педагогічної майстерності» http://pedagogika.ucoz.ua/load/osnovi_pedagogichnoji_majsternosti/osnovi_pedagogichnoji_majsternosti/10
4. Електронний каталог статей «Педагогічна майстерність і творчість вчителя» <http://teacher.at.ua/publ/19-1-0-511>